

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و هفتم - ۲۴ تا ۳۰ مهر ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱ آبان ۱۴۰۰

۶۷

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و هفتم - ۲۴ تا ۳۰ مهر ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۷

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱ آبان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: سند ملی پیشگیری و مبارزه با فساد: مسیر دولت سیزدهم برای مبارزه با فساد ۲
- مجلس به دنبال حذف تعارض منافع و رانت‌ها است ۹
- تعارض منافع، دلیل مخالفت با افزایش ظرفیت جذب پزشک ۹
- مدیریت تعارض منافع، مقدمه گردش مدیریتی در نظام مهندسی ۹
- حکم تعلیق پروانه برخی نامزدهای انتخابات نظام مهندسی کشور ۱۰
- تا خشکاندن ریشه تعارض منافع راه زیادی باقی است ۱۰
- رد صلاحیت نامزدهای دارای تعارض منافع در نظام مهندسی استان تهران ۱۰
- تعارض منافع و رویکردهای مدیریتی در حوزه سلامت ۱۱
- تعارض منافع مدیران دولتی ممنوع است ۱۱
- تعارض منافع در میان است ۱۲
- حضور توامان در بخش خصوصی و وزارت بهداشت قابل قبول نیست ۱۲
- مدیریت تعارض منافع راهکاری برای فعال شدن بنادر کشور ۱۳
- مشکل فروش آنلاین داروها به خاطر تعارض منافع و انحصارطلبی است ۱۳
- موقعیت‌های تعارض منافع مهم‌ترین گلوگاه‌های ارتکاب فساد ۱۳
- فراخواندن وزیر به دلیل انتصابات همراه با تعارض منافع ۱۳
- دخالت مشاوران املاک در نظام مهندسی با اسم رمز تعارض منافع ۱۴
- محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع ۱۴
- تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع همچون کودکی یتیم ۱۵

درآمد: سند ملی پیشگیری و مبارزه با فساد: مسیر دولت سیزدهم برای مبارزه با فساد

سعید هراسانی

ابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری اسلامی ایران، زمانی که در منصب ریاست قوه قضایه برای ریاست جمهوری کاندید شد، دلیل اصلی خود را مبارزه با فساد عنوان کرد. او با اشاره به این نکته که قوه قضایه محل مواجهه با فساد است و پیشگیری از آن در قوه مجریه امکان پذیر است، وارد رقابت‌های انتخابات سیزدهم ریاست جمهوری شد. کمتر از دو ماه از ورود رئیسی به پاستور، در ۲۴ شهریور امسال اولین گام در این جهت برداشته شد و «اصول حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی در دولت سیزدهم» به همراه پیش نویس این سند به اعضای هیئت دولت ابلاغ شد.

سرعت عمل در ابلاغ این اصول و تلاش برای تسریع در نهایی ساختن سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی در نوع خود نشان دهنده عزم جدی دولت برای کنترل فساد و ایجاد اعتماد عمومی در میان مردم است. با این حال از زمان تدوین یک سند تا اجرایی ساختن آن مسیر طولانی‌ای در پیش است و آموزه‌های سیاست‌گذاری عمومی به ما یادآوری می‌کند که مهم‌تر از تدوین سند، طراحی سازوکار اجرایی آن برای رسیدن به نتایج است. در واقع اگرچه مسیر طرح یک مسئله تا تبدیل شدن آن به سیاست، حائز اهمیت و دشوار است، اما دشوارتر از آن اجرای سیاست‌ها است؛ آنچنان دشوار که حتی توسعه‌یافته‌ترین کشورها نیز تجربه‌های متعددی از شکست اجرای سیاست را در رزومه خود انباشت کرده‌اند.

در این مقال تلاش می‌شود به صورت مختصر ساختار سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد تشریح و نقاط قوت و ضعف آن مورد تحلیل قرار گیرد. در پایان نیز با اتکاء به نظریه توانمندسازی حکومت پیشنهادهایی برای اجرای مطلوب‌تر سند ارائه خواهد شود.

ساختار و مفاد سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد

سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد مشتمل بر شش بخش تعریف فساد، اصول، سیاست‌های اجرایی، اقدامات کلیدی و بنیادین (بلندمدت)، اقدامات عملیاتی و ساختار است. تعریف ارائه شده در این سند همان تعریف ارائه شده در «قانون ارتقای سلامت نظام اداری» است. بر اساس این تعریف فساد «هرگونه فعل یا ترک فعل است که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به صورت فردی، جمعی یا سازمانی که عمداً و با هدف هرگونه منفعت یا امتیاز مستقیم یا غیرمستقیم برای خود یا دیگری با نقض قوانین یا مقررات کشوری انجام پذیرد...»

اصول سند نیز مبتنی بر شفاف‌سازی، فرهنگ‌سازی، متناسب‌سازی ساختار و تشکیلات دولت، مدیریت تعارض منافع، شایسته‌گزینی، یکپارچه‌سازی اطلاعات در نظام مالی، نظارت موثر و برخورد قاطع است. در مسیر اجرای این اصول هشت سیاست اجرایی ارائه شده است که شامل بازنگری در نظام مجوزها و استعلام‌ها، استقرار دولت الکترونیک، ایجاد

پنجره واحد خدمات، به مشارکت طلبیدن مردم از طریق حمایت از افشاکنندگان، استفاده از ظرفیت رسانه‌ها، احترام به ثروت آفرینان و کارآفرینان، توسعه رویکرد زنجیره‌های ارزش و تأمین و پاسخ‌گو کردن نظام اداری در برابر بروز فساد است.

اقدامات بلند مدت ارائه شده در سند نیز بر بازنگری در ساختار کلان دولت و گسترش بخش خصوصی و اصلاح نظام قیمت گذاری از یک طرف، اصلاحات در درون دولت با هدف تقویت ساختارهای نظارتی از طرف دیگر و در نهایت ارتقای فرهنگ عمومی و گسترش نیروی متخصص تأکید دارد.

بخش اصلی این سند مربوط به اقدامات اجرایی دستگاه‌های دولتی است که در قالب ۴۸ بند (دستور) ۱۷ دستگاه اجرایی و غیراجرایی را موظف به اقدام در مسیر اجرای سند می‌کند. از این میان ۱۵ دستور باید ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب، ۱۴ دستور در ۶ ماه، ۱۰ بند در مدت یک سال و دو بند در مدت یک و نیم سال (تا پایان ۱۴۰۱) اجرا شود. برای ۷ دستور و بند نیز سررسید مشخصی در نظر گرفته نشده است.

در نهایت ماده ۱۸ چارچوب ساختاری سند را ارائه می‌کند. بر اساس این بند ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی به «آژانس پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی» تغییر می‌کند تا اختیار و اقتدار لازم برای اجرای مفاد سند را به دست آورد. همچنین یکی از دلایل اصلی ایجاد این ساختار ایجاد دستگاهی با هدف واحد است تا در برابر موضوع مقابله با فساد پاسخگو باشد.

این نهاد به صورت پدمانه مسئول پیشگیری از تعارض منافع ساختاری با رکن مجری و ناظر است. رکن مجری اولویت‌بندی گلوگاه‌های ۱۹ گانه، آماده‌سازی دستورکار مرتبط با هر گلوگاه، پیگیری اجرای دستورکار در نهادهای ذی‌ربط و مدیریت ادراک جامعه از فساد را برعهده دارد. رکن ناظر نیز تعریف و بروزرسانی سالانه گلوگاه‌ها، رصد عملکرد مجری و گزارش به رئیس‌جمهور و پایش میزان فساد و تضییع حقوق در جامعه را برعهده دارد. جلب همکاری نخبگان و آحاد جامعه نیز وظیفه هر دو رکن قلمداد می‌شود.

پیدا و پنهان مدیریت تعارض منافع در سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد

موضوع مدیریت تعارض منافع در سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد دیده شده است. اصل دوم ابلاغ شده به هیئت دولت مدیریت تعارض منافع را مطرح کرده و توضیح آن را «تفکیک بخش عمومی و خصوصی و اتخاذ تدابیر ویژه در پیشگیری از شکل‌گیری تعارض منافع اشخاص حقیقی و حقوقی» می‌داند. در اصول ارائه شده در خود سند موضوع بستن درب‌های گردان نیز به آن اضافه می‌شود.

موضوع مدیریت تعارض منافع در بخش‌های سیاست اجرایی و اقدامات بلند مدت مورد توجه قرار نگرفته و بررسی سهم این موضوع در اقدامات اجرایی نیز نشان می‌دهد که به صورت جزیره‌ای و موردی مورد بحث قرار گرفته است. به عنوان مثال تنها سازمان بورس، سازمان خصوصی‌سازی و وزارت بهداشت به صورت مشخص مکلف به تهیه آیین‌نامه‌ها و اتخاذ ترتیباتی در جهت مدیریت تعارض منافع شده‌اند.

توجه به این سازمان‌ها نشان می‌دهد که دولت به صورت دقیقی حساسیت عمومی در مورد وجود مصادیق تعارض منافع در این سازمان‌ها را احساس کرده است و توجه ویژه‌ای به آن دارد. بر این اساس وزارت امور اقتصاد و دارایی مکلف شده است در مدت شش ماه مقررات مربوط به سازمان بورس را در جهت رفع کامل تعارض منافع تمامی مدیران و دست‌اندرکاران مورد بازنگری قرار دهد. در مورد سازمان خصوصی‌سازی نیز این وزارتخانه با همکاری دستگاه‌های مرتبط موظف شده «فهرستی از افرادی که معامله دولتی با آن‌ها ممنوع است» تهیه کند.

مهم‌ترین تأکید در بخش مدیریت تعارض منافع مربوط به بخش بهداشت و درمان می‌شود. بر مبنای سند با توجه به اثرات منفی تعارض منافع «تدوین دستورالعمل تفکیک کامل بخش دولتی و غیردولتی و ممنوعیت اشتغال همزمان افراد در این دو بخش» به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری معاونت حقوقی ریاست جمهوری سپرده شده است.

نکته‌ای که به صورت ضمنی از سند می‌توان برداشت کرد، آن است که بر اساس بند (۵-۱) این سند دولت لایحه مدیریت تعارض منافع را کنار گذاشته و تکمیل و اثربخش کردن طرح مدیریت تعارض منافع را در دستورکار خود قرار داده است. با مشخص شدن این رویکرد می‌توان امیدوار بود که با همراهی دولت و مجلس در زمان سریع‌تری به قانونی مادر در حوزه مدیریت تعارض منافع دست یابیم. جدای از ظرفیت‌ها و موانع هرکدام از این دو (طرح یا لایحه)، باید تلاشی مضاعف در بهبود و ایجاد قانونی اثربخش در حوزه مدیریت تعارض منافع صورت پذیرد.

از طرف دیگر با مطالعه کل سند می‌توان ادعا کرد که روح حاکم بر این سند بیش از آنکه متکی بر مدیریت مصادیق تعارض منافع باشد، به دنبال بهبود بستر کلی حکمرانی (تفکیک بخش دولتی و خصوصی، بهبود مقررات تنظیم‌گر، گسترش دولت الکترونیک و حذف امضاهای طلایی، گسترش سامانه‌های الکترونیک و ایجاد شفافیت و غیره) است. این موضوع در ساختار اجرایی آژانس پیشگیری و مقابله با فساد هم خود را نشان داده است و تأکید عمده خود را بر جلوگیری از شکل‌گیری تعارض منافع ساختاری قرار داده است.

قوت‌ها و ضعف‌های سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد

نفس تدوین سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد خود یکی از قوت‌های این سند محسوب می‌شود. ارائه یک سند که چشم‌انداز دولت به موضوع فساد به طور عام و تعارض منافع به صورت خاص را نشان دهد کمک می‌کند تا علاقه‌مندان به موضوع بتوانند چارچوب مواجهه با فساد را نه در قالب مجموعه پراکنده‌ای از اقدامات بلکه چارچوبی ساختارمند فهم کرده و در مسیر اجرا، تعدیل و تقویت آن دست به نقش‌آفرینی بزنند. از طرف دیگر مجموعه مدونی از تکالیف که وظیفه هریک از دستگاه‌ها را مشخص کرده باشد و حتی زمان ثمر رسیدن آن‌ها را تعیین کرده باشد، امکان نظارت بر نحوه مواجهه با فساد را نشان خواهد داد. سه ماه، شش ماه و یک سال پس از تدوین سند می‌توان یک ارزیابی داشت که کدام یک از مفاد اجرا شده است و کدام یک به محاق رفته است، کدام دستگاه‌ها در موضوع مبارزه با فساد پیشرو بوده‌اند و کدام یک جزو شاگردان تنبل کابینه محسوب می‌شوند.

اما همین موضوع می‌تواند خود تبدیل به یک چالش و تهدید برای آن شود. ناظران عرصه حکمرانی در نظام سیاسی ایران شاهد بسیاری از اسناد و حتی قوانین هستند که هیچگاه پا را فراتر از آن نگذاشته و جنبه عملی به خود نگرفته است. با این حال از اینجا می‌توان به نقطه قوت اصلی این سند یعنی ایجاد آژانس پیشگیری و مقابله با فساد رسید.

واقعیت آن است که هرکدام از قوانین و سیاست‌هایی که در نظام حکمرانی به تصویب می‌رسید ذی‌نفعانی دارد و از قبل آن منافع آن‌ها تأمین می‌شود. بنابراین وقتی در برنامه سوم توسعه امکان ایجاد بانک‌های خصوصی فراهم می‌شود، بانک‌های خصوصی نیز از دل آن سربرآوردند. اما قوانینی از این دست معمولاً علاقه هیچ ذی‌نفعی را بر نمی‌انگیزد چرا که منافع سازمان‌ها از دل آن تأمین نمی‌شود. این قوانین معمولاً از مراجع بالادست یا طرح‌های مجلس بدون ذی‌نفع مشخص طراحی می‌شوند و پس از تصویب دیگر کسی پیگیر آن‌ها نیست، بنابراین پس از مدتی به طور کلی به محاق فراموشی می‌رود.

ایده ایجاد آژانس پیشگیری و مقابله با فساد به خصوص با ویژگی‌هایی که برای آن برشمرده است، می‌تواند ما را تا حدی امیدوار نگه دارد. بر اساس سند این آژانس شامل ویژگی‌های زیر است:

- مأموریت یکتا؛
- متولی واحد و در نتیجه پاسخگو؛
- قدرت کافی برای بسیج‌گری نهادهای نظارتی و نیز پیگیری تغییرات؛
- فرابخشی، فرادستگاهی و بالادستی؛
- اتصال مستقیم به رئیس جمهور؛
- ساختار چابک و عملیاتی؛
- دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی؛
- عدم ورود به اجرا و صرفاً مطالبه اجرا از نهادهای ذی‌ربط.

چنین ویژگی‌های به خصوص دو مورد اول (یکتا بودن مأموریت و واحد بودن تولیت) به این نهاد کمک می‌کند تا در پیشبرد این سند دارای منافع سازمانی مشخص باشد. با این حال نباید به صرف چنین موضوعی موفقیت سند را قطعی دانست، چرا که به عنوان مثال، نقش وزارت ارتباطات و شورای اجرایی فناوری اطلاعات در موضوع پیشروی دولت الکترونیک نیز به همین نحو بوده است، اما در نهایت کمک چندانی به پیشبرد دولت الکترونیک در سنوات گذشته نکرده است. علاوه بر این، اگر بپذیریم که بسیاری از مفاد این سند دارای متولیان عمده دیگری نیز است، می‌توان مطمئن بود که ویژگی «متولی واحد» در دنیای واقع غیرقابل اجرا خواهد بود؛ چرا که این سند شامل مأموریت‌های بسیار متفاوتی (از بازنگری در مقررات تا ایجاد سامانه‌ها، ایجاد پنجره واحد و غیره) است.

با گذر از این نقطه قوت، باید اذعان کرد که نقطه ضعف اصلی این سند شمار متعدد تکالیف با سررسیدهای کوتاه است. همانطور که پیشتر بیان شد حدود ۳۰ تکلیف از تکالیف این سند باید در مدت شش ماه اجرا شود و مأموریت‌های مهمی چون اجرای پنجره واحد و مشابه آن در بازه‌ای نهایتاً دو ساله باید به ثمر برسد.

واقعیت آن است که بخش عمده‌ای از تکالیف ابلاغی در پیش‌نویس سند موضوعات جدیدی نیست و سال‌های درازی نظام اداری برای اجرای آن تلاش می‌کند، اما موفقیت‌آمیز نبوده است. شکاف اجرایی موجود میان این سند و واقعیت‌های نظام اداری ایران هر خواننده‌ای را نسبت به اجرایی شدن آن مردد می‌کند. از طرف دیگر، اگرچه به صورت واضح می‌توان مشاهده کرد که تلاش شده است نتایج نهایی هرکدام از فعالیت‌ها در سند ذکر شود، اما همچنان این سند در مقام مجموعه‌ای از فعالیت‌ها ارائه شده است که حتی در صورت اجرای آن نمی‌توان با قطعیت انتظار دستیابی به نتایج ضدفساد از آن داشت. این موضوع بخصوص زمانی خود را نشان می‌دهد که ببینیم سررسید اختصاص داده شده به هر تکلیف بسیار محدودتر از آن است که بتوان به چارچوبی واقع‌بینانه دست یافت.

نظریه توانمندسازی حکومت در خدمت اجرای سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد

نظریه توانمندسازی حکومت به طور کلی به دنبال آن است که ظرفیت‌های اجرایی حکومت را با چالش‌ها و مسائل پیش‌روی آن‌ها متناسب سازد. اصل اساسی این نظریه به این موضوع اشاره دارد که در مواجهه با مسائل «سیاست صحیح» نیست، بلکه ایجاد نظم جدید در تعامل ذی‌نفعان و تناسب سیاست‌ها با توان اجرایی دولت است.

آموزه‌های نظریه توانمندسازی حکومت درباره مبارزه با فساد در ایران را می‌توان اینگونه ترجمه کرد که مسئله اصلی مقابله با فساد در ایران سیاست‌های صحیح نیست، بلکه باید با توجه به واقعیت‌های اداری به طور خاص و بافت سیاسی-اجتماعی-اقتصادی به طور عام به دنبال راهکارهای محلی گشت که ما آن را «انحراف مثبت» می‌نامیم. اولین گام مهم برای مبارزه با فساد تعریف دقیق مسئله و واسازی آن برای تعیین ریشه‌ها است.

به زبان ساده مسئله‌محوری سیاست‌های پیشنهادی و تعیین دقیق رابطه آن با موضوع ما یعنی فساد باید در اولویت قرار گیرد. بررسی تکالیف ارائه شده در سند نشان می‌دهد که عمده آن‌ها ناظر بر ایجاد سامانه‌ها و بازنگری در مقررات است، اما رابطه هر کدام از آن‌ها با فساد چگونه است؟ از همه مهم‌تر آنکه اکثر مفاد سند حتی در قوانین نیز بوده است، اما هیچگاه اجرا نشده است (برای مثال بنگرید به موضوع ممنوعیت اشتغال همزمان پزشکان در برنامه توسعه پنجم). برخی از این موارد همچون توسعه دولت الکترونیک و پنجره واحد حتی در مقام عمل هم قرار گرفته‌اند، اما در نهایت آن دستگاه‌هایی که اجرا کرده‌اند هم در نهایت به نسخه ناقصی از آن رسیده‌اند.

بنابراین، دولت سیزدهم در مقام تحول در حوزه مبارزه با فساد در اولین گام باید به این سوال پاسخ دهد که چرا در طول ۲۰ سال گذشته موضوع مبارزه با فساد و پیش‌نیازهای آن همچون دولت الکترونیک، پنجره واحد و حتی خدمات کم‌تر پیچیده‌ای همچون «سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» با پشتیبانی قانونی اخص در سال ۱۳۸۸ به کمترین موفقیتی دست نیافته‌اند؟ به عبارت ساده‌تر مهم‌تر از سند ملی پیشگیری و مبارزه با فساد، سند پشتیبان آن است که به این سوال پاسخ دهد.

مت اندروز (۲۰۱۸) در مقاله «[چگونه حکومت‌ها برای انجام کارهای بزرگ خود را توانمند می‌سازند](#)» دو نوع نگاه برای حرکت به سمت اصلاحات ساختاری را با یکدیگر مقایسه می‌کند. یک نگاه تغییر «راه حل و رهبر محور» و دیگری تغییر مبتنی بر «انطباق تکرارشونده مسئله‌محور» است. تفاوت این دو نگاه در پاسخ به چهار سوال خود را نشان می‌دهد. تغییر راه حل محور به دنبال سیاست صحیح است، اما تغییر مسئله‌محور به تعامل جدید پیرامون مسائلی که به طور محلی تعریف شده‌اند اهمیت می‌دهد.

رویکرد رهبر محور، رهبران متنفذ و مقتدر با جایگاه بالا به پایین راه حاملان اصلاحات می‌داند، اما انطباق تکرارشونده مبتنی بر گروه‌هایی از عاملان غیرمتمرکز است که نقشی کارکردی را ایفا می‌کنند. از نظر اندروز، برخلاف رویکرد راه حل و رهبر محور که زمان اصلاحات را به هنگام بحران‌ها می‌داند، تغییرات به تدریج وقوع می‌یابند. یعنی زمانی که آرام‌آرام راهکارهای بدیل خود را نشان داده و با بافت اداری هماهنگ می‌شود. نگاه رویکرد اول برای اجرا و تثبیت تغییرات

متکی بر همان رهبر متنفذ است که قدرت را در مسیر اجرای سیاست تا زمان مقتضی حفظ می‌کند، اما رویکرد انطباق تکرارشونده متکی بر گروه‌هایی است که راه کارها از دل مسائل کشف می‌کنند و از طریق افزایش و گسترش مشارکت روند اجرای سیاست‌ها را تقویت می‌کنند.

واقعیت آن است که یک نگاه به سند ملی پیشگیری و مقابله با فساد نگاه ما را به سمت رویکرد اول می‌برد، در حالی که حل مسئله فساد در ایران بدون تردید نیازمند نگاهی از نوع رویکرد دوم است. آژانس پیشگیری و مقابله با فساد پس از تأسیس باید در اولین اقدام خود مسائل اصلی و موانع پیشگیری از فساد را احصا و آن‌ها را واسازی کند. شبکه‌ای از رهبران در سطح ارشد و میانی را شناسایی و با ایجاد ائتلاف امکان کشف راهکارهای محلی متناسب را فراهم سازد. تنها از این مسیر است که می‌توان امیدوار بود دولت سیزدهم در مبارزه با فساد موفق و رهبری اصلاحاتی تأثیرگذار در نظام حکمرانی کشور را در میراث خود بگذارد.

***

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

سعید جلیلی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در توییتی نوشت: بخشی از علل عدم تصمیم‌گیری درست در خصوص فعال شدن بنادر کشور، تعارض منافع برخی ذی‌نفعان است که امیدواریم با اراده مسئولان دولت جدید این تعارضات رفع گردد.

مصطفی آقامیرسلیم، عضو کمیسیون اصل نود مجلس تاکید کرده روسا، معاونان و مدیران قوای سه‌گانه نباید علاوه بر سمتی که در حکومت دارند، عهده‌دار و پیگیر منافع شخصی، خانوادگی و یا بنگاه‌های خود باشند و جمع اینها باید مطلقاً ممنوع باشد.

اقبال شاکری، عضو کمیسیون عمران مجلس، اظهار داشت مدیریت تعارض منافع در نظام مهندسی سبب شده که گردش مدیریتی شکل گرفته و فضا برای دیگر اعضا فراهم شود که بتوانند در ارتقای نظام مهندسی کشور کمک کنند.

خبرگزاری فارس به نقل از یک منبع آگاه در وزارت راه و شهرسازی خبر داده در آستانه انتخابات نظام مهندسی سراسر کشور، حکم تعلیق پروانه فعالیت برخی از نامزدهای حضور در این انتخابات از سوی وزارت راه و شهرسازی صادر شد.

خبرگزاری صدای مهندسان ایران خبر داده در انتخابات هیئت اجرایی نظام مهندسی استان تهران صلاحیت ۲۱۰ نفر تایید شده که این تعداد در مقایسه با لیست قبلی تایید صلاحیت شده‌ها ۲۱ نفر کمتر شده است. از این تعداد ۱۰ نفر رد صلاحیت و پروانه اشتغال به کار ۲ نفر دیگر از کاندیداها تعلیق شده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی ۱ آبان ۱۴۰۰

مجلس به دنبال حذف تعارض منافع و رانت‌ها است

علی اکبر کریمی (نماینده مردم اراک، کمیجان و خنداب) - ۲۵ مهر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه حقوقی و قضایی

علی اکبر کریمی در خصوص مصوبه مجلس شورای اسلامی در زمینه الزام نمایندگان و قضات به شرکت در آزمون برای دریافت پروانه وکالت، گفت: مجلس به دنبال حذف تعارض منافع و رانت‌ها بوده و یکی از موارد بسیار مهم در زمینه تسهیل فضای کسب و کار از بین بردن تعارض منافع در این فضا است. در برخی کشورها افراد از مجرای وکالت به قضاوت می‌رسند و با استفاده از تجربه خود می‌توانند قضاوت کنند، موضوع در کشور ما متفاوت بوده و قضات می‌توانند بعد از بازنشستگی وکالت کنند؛ این موضوع از منظر تعارض منافع دارای اشکال است. شرایط فعلی متناسب فعالیت مجدد قضات بازنشسته در حوزه وکالت نیست، دلیلی ندارد افراد دارای مشاغل خاص مانند نمایندگان مجلس و مدیران حقوقی دستگاه‌ها و سازمان‌ها پروانه وکالت دریافت کنند، این نوعی رانت است که باید از آن جلوگیری شود با مصوبه هفته گذشته مجلس شورای اسلامی این رانت‌ها و تعارض منافع حذف می‌شود. ✎ خبرگزاری خانه ملت

تعارض منافع، دلیل مخالفت با افزایش ظرفیت جذب پزشک

داریوش چپوایی (کارشناس اقتصاد) - ۲۵ مهر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

آمار پزشک متخصص در ایران نسبت به هر ده هزار جمعیت چیزی حدود ۵ درصد است. این درحالیست که میانگین اروپا حدود ۳۲ درصد است، یعنی ما کمبود پزشک داریم و باعث ضعف ارائه خدمات پزشکی شده است. مقاومت وزارت بهداشت در برابر این اتفاق، به علت تعارض منافع است. منظور بنده نیز تعارض منافع مسئولان وزارت بهداشت نیست و فکر نمی‌کنم از این موضوع انتفاع مالی ببرند. بلکه به نظرم یک نگاه یک طرفه‌ای به ظرفیت آموزش پزشکی کشور وجود دارد و بهانه این است که ظرفیت برای آموزش وجود ندارد. اما قطعاً فضا سازی‌ها و فشارها اثر خواهد کرد و ظرفیت آموزش افزایش پیدا خواهد کرد. تخت‌های بیمارستانی از ۲۰۰۰ نفر به ۸۰۰۰ نفر افزایش یافته اما ظرفیت پذیرش پزشک همانی است که قبلاً بوده است. ✎ خبرگزاری دانشجو

مدیریت تعارض منافع، مقدمه گردش مدیریتی در نظام مهندسی

اقبال شاکری (عضو کمیسیون عمران مجلس) - ۲۶ مهر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

یکی از موضوعاتی که در این دوره انتخابات نظام مهندسی مورد توجه قرار گرفته اعمال قانون است که توسط دستگاه‌های نظارتی و هیات نظارت و مراجع استعلامی صورت گرفته است. بحث تعارض منافع به صورت جدی در کلیه استان‌ها پیگیری شده و این امر باعث شده که گردش مدیریتی در نظام مهندسی شکل گرفته و فضا برای دیگر اعضا فراهم شود که بتوانند در ارتقای نظام مهندسی کشور کمک کنند. ✎ خبرگزاری ایسنا

حکم تعلیق پروانه برخی نامزدهای انتخابات نظام مهندسی کشور

خبرگزاری فارس - ۲۶ مهر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

بنا بر اظهارات یک منبع آگاه در وزارت راه و شهرسازی در آستانه انتخابات نظام مهندسی سراسر کشور، حکم تعلیق پروانه فعالیت برخی از نامزدهای حضور در این انتخابات از سوی وزارت راه و شهرسازی صادر شد. به گفته این منبع آگاه، تعلیق پروانه عده‌ای از نامزدهای انتخابات بنابر اجرای آئین‌نامه تعارض منافع مورد تأکید وزیر راه و شهرسازی انجام شده است و این حکم به معنای رد صلاحیت حضور در انتخابات است. در میان فهرست افراد تعلیق شده، نام احمد خرم، وزیر سابق راه و شهرسازی و رئیس کنونی سازمان نظام مهندسی کشور به همراه سید علیرضا میر جعفری، رئیس کنونی سازمان نظام مهندسی تهران دیده می‌شود. به گزارش فارس، تعلیق پروانه صورت گرفته به معنای عدم صلاحیت حضور در انتخابات به عنوان نامزد و رای دهنده است و اسامی این افراد از فهرست نامزدهای انتخابات نظام مهندسی خارج خواهد شد.

✉ خبرگزاری فارس

تا خشکاندن ریشه تعارض منافع راه زیادی باقی است

امید ادیب - ۲۶ مهر ۱۴۰۰
 ◀ کلیات تعارض منافع

چهارشنبه گذشته یکی از هفت سر اژدهای تعارض منافع در کشور، قطع شد؛ جایی که نمایندگان مجلس در جریان بررسی طرح «تسهیل مجوزهای کسب و کار» شرایط پذیرش در آزمون وکالت را تعیین کرده و به یک ویژه خواری ده‌ها ساله پایان دادند. هر چند نمایندگان به انحصار در یکی از حوزه‌های مهم خدماتی پایان دادند، اما به نظر می‌رسد هنوز این اژدهای هفت سر، جان‌های زیادی در بدن دارد؛ پزشکی که برای سهمیه‌های پزشکی، ظرفیت مشخص می‌کنند، برخی مهندسانی که در سازمان نظام مهندسی با ایجاد یک سازوکار غیرشفاف و پیچیده، فرایند صدور پروانه‌های ساختمانی را در انحصار عده‌ای محدود نگه داشته‌اند، مافیای کنکور، مافیای دارو، تعارض منافع در نظام قانون‌گذاری و چند حوزه دیگر همگی نیازمند ورود قانون‌گذار است.

✉ پایگاه خبری - تحلیلی قدس آنلاین

رد صلاحیت نامزدهای دارای تعارض منافع در نظام مهندسی استان تهران

پایگاه خبری صدای مهندسان ایران - ۲۶ مهر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

از ساعت ۸ صبح ۲۶ مهر نهمین دوره انتخابات هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران آغاز شده است. بر اساس آنچه دیروز هیئت اجرایی انتخابات استان تهران اعلام کرده صلاحیت ۲۱۰ نفر تأیید شده است. این تعداد در مقایسه با لیست قبلی تأیید صلاحیت شده‌ها ۲۱ نفر کمتر شده است. از این تعداد ۱۰ نفر رد صلاحیت و پروانه اشتغال به کار ۲ نفر دیگر از کاندیداها تعلیق شده است.

✉ خبرگزاری صدای مهندسان ایران (صما)

تعارض منافع و رویکردهای مدیریتی در حوزه سلامت

ابوذر پرهیزکاری (مشاور اجرایی سازمانی بهستان پخش) - ۲۶ مهر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

شکل و ساختار مالی موجود در نظام سلامت کشور و افزون بر آن، شیوه دسترسی به خدمات دارویی و پزشکی سبب ایجاد چالش‌هایی در این حوزه شده که تعارض منافع از جمله مهم‌ترین آنها به شمار می‌رود. به وجود آمدن روابط مختلف اقتصادی بر اساس ساختار کلی و رویکردهای حاکم بر نظام مالی در نظام سلامت کشور موجب شیفت پیدا کردن توجهات و نگاشته‌ها برای بسیاری از ذی‌نفعان موجود و مشغول به فعالیت در این نظام می‌شود. اگرچه مقوله مهم تعارض منافع به خودی خود برابر با فساد حرفه‌ای و شغلی نیست، اما تجربیات گذشته حاکی از آن است که درگیری فردی یا گروهی بر سر منافع شخصی و منافع حرفه‌ای می‌تواند بدون شک زمینه‌ساز فساد و عامل خارج شدن افراد دارای مسوولیت از چارچوب‌های اخلاقی در حوزه کسب و کار و مشاغل شود. از این رو، به نظر می‌رسد تنها رویکردی که بتواند این چالش اساسی را در حوزه سلامت کشور به حداقل میزان ممکن برساند، به کار بستن ساختارهایی منطبق بر انتفاع عمومی، اخلاق و آداب حرفه‌ای و مطابق با شیوه‌های نوین مدیریتی است. شاید بتوان با از سرگیری طرح ملی تحول سلامت و ایجاد پرونده‌های الکترونیک در کنار استفاده از مکانیزم‌های کنترلی همچون بخشنامه‌های تدوین شده با هماهنگی اعضای دخیل در زنجیره سلامت کشور (و نه فقط تکیه بر دانسته‌های مسوولان سازمان‌های ذی‌صلاح در این حوزه) بتوان مانع ایجاد چالش تعارض منافع بر سر راه حوزه سلامت کشور شد.

📌 روزنامه دنیای اقتصاد

تعارض منافع مدیران دولتی ممنوع است

سید مصطفی آقامیرسلیم (عضو کمیسیون اصل نود مجلس) - ۲۷ مهر ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

میرسلیم، عضو کمیسیون اصل نود مجلس با اشاره به «ضایع شدن ۱۶ هزار میلیارد به خاطر ارز چندنرخه»، «فرار مالیاتی بیش از ۱۳۴ هزار میلیارد تومانی» در دو سال و نیم گذشته، پدیده تعارض منافع و کاهش ارزش پول ملی رفع مشکلات معیشتی را در گرو ریشه‌کن شدن فساد دانست. این عضو کمیسیون اصل نود در مورد تعارض منافع گفت: این مهم، انحرافات متنوعی را در سطح مدیران دولتی می‌آفریند. رؤسا و معاونان و مدیران قوای سه‌گانه نباید علاوه بر سمتی که در حکومت دارند، عهده‌دار و پیگیر منافع شخصی، خانوادگی یا بنگاهی خود باشند و جمع آنها باید متعلقاً ممنوع باشد.

تعارض منافع در سطح مدیران دولتی انحرافات متنوعی را می‌آفریند. رؤسا، معاونان و مدیران قوای سه‌گانه نباید علاوه بر سمتی که در حکومت دارند، عهده‌دار و پیگیر منافع شخصی، خانوادگی و یا بنگاه‌های خود باشند و جمع اینها باید مطلقاً ممنوع باشد. بسیاری از مشکلات ما در زمینه‌های دارویی و نهاده‌های کشاورزی محصولات صنعتی و نمایندگی‌های شرکت‌های خارجی برخاسته از همین تعارض منافع است.

📌 خبرگزاری ایسنا / خبر آنلاین

تعارض منافع در میان است

محمد شریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستار) - ۲۷ مهر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

موضوع استخدام پرستاران در طول ۸ سال گذشته بارها در رسانه‌های کشور مخابره شده، اخباری که در عموم جامعه این باور را ایجاد می‌کند که تعداد استخدامی‌ها بسیار زیاد است اما دبیرکل خانه پرستار معتقد است، جذب نیرو انسانی از سال ۹۲ تا ۹۶ بسیار ناچیز بوده و کمتر از ۵ هزار نفر وارد سیستم درمان شده‌اند. همچنین در سال‌های ۹۷ تا به امروز حدود ۲۰ هزار پرستار استخدام شده‌اند. جذب ۲۵ هزار پرستاران در طول ۸ سال گذشته به هیچ وجه مناسب و منطبق بر نیاز سیستم درمانی نیست.

به گفته شریفی مقدم؛ تمام مشکلات ناشی از استخدام نشدن پرستاران ریشه در تعارض منافع دارد. اولویت دولت پرستار نیست، سیستم پزشکی سالار به دنبال این است که از بیماری مردم پول به جیب بزند. پولی که وارد سیستم درمان کشور می‌شود برای خرید دارو و تخت جدید خرج می‌شود. هزینه‌ای که برای تست و داروهایی که هیچ ثمره‌ای نداشتند هزینه شد، اگر این پول صرف واکسن می‌شد شاهد مرگ و میر بسیاری از هموطنان خود نبودیم. همچنین می‌توانست برای جذب پرستاران هزینه شود تا خدمات پرستاری با تعداد نیروی بیشتر و کیفیت بهتری ارائه شود.

✉ خبرگزاری ایلنا

حضور توامان در بخش خصوصی و وزارت بهداشت قابل قبول نیست

علی خضریان (سخنگوی کمیسیون اصل ۹۰) - ۲۷ مهر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در مجلس و حوزه حقوقی و قضایی

علی خضریان در گفت و گو با ایسنا درباره حذف رانت نمایندگان مجلس و قضات برای وکیل شدن گفت: مجلس در طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار به دنبال این بود با تعارض منافع مبارزه کند و برای همین هم اختیار تعیین ظرفیت را از وکلا گرفت و هم رانت نمایندگان و قضات برای وکیل شدن را حذف کرد. نمایندگان مجلس مسئله شخصی با اصناف یا اقشار مختلف مانند وکلا ندارد، بلکه فقط در مبارزه با رانت جدی هستند و حذف رانت خود نمایندگان گواه این مسئله است. ما برای قضات همچون سایر اقشار احترام قائلیم اما این دلیل نمی‌شود که تعارض منافع آن‌ها را در این موضوع نادیده بگیریم.

تا پیش از مصوبه مجلس رویه به این صورت بود که قضات می‌توانستند بعد از بازنشسته شدن بدون شرکت در آزمون، وکالت کنند که این موضوع با توجه به آشنایی قضات با فرایندها و مقامات قضایی، مشکلاتی ایجاد کرده بود. یعنی برخی از این قضات که وکیل شده بودند از روابط خود برای پیش بردن پرونده‌ها استفاده می‌کردند.

✉ خبرگزاری ایسنا

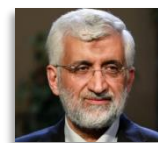

مدیریت تعارض منافع راهکاری برای فعال شدن بنادر کشور

سعید جلیلی (عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام) - ۲۷ مهر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کار و بازرگانی

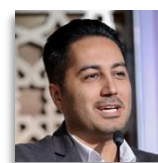
بخشی از علل عدم تصمیم‌گیری درست در خصوص فعال شدن بنادر کشور، تعارض منافع برخی ذی‌نفعان است که امیدواریم با اراده مسئولان دولت جدید این تعارضات رفع گردد.

مشرق نیوز

مشکل فروش آنلاین داروها به خاطر تعارض منافع و انحصار طلبی است

محسن عامری (مدیر کمیته حمایت از کسب و کار در اتاق بازرگانی) - ۲۷ مهر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

طبق گزارش اخیری که دیوان محاسبات منتشر کرده است، اعلام شده است که از بین ۱۳ هزار داروخانه فعال در کشور، مجوز نزدیک به ۱۰۰۰ داروخانه مربوط به مقامات دولتی است که خودشان ارائه‌کننده مجوز هستند و این یک تعارض منافع عجیب است.

خبرگزاری تسنیم

موقعیت‌های تعارض منافع مهم‌ترین گلوگاه‌های ارتکاب فساد

مهدی عسگری (نماینده مردم کرج، فردیس و اشتهارد) - ۲۸ مهر ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

موقعیت‌های تعارض منافع مهم‌ترین گلوگاه‌های ارتکاب فساد هستند. به جای اینکه منتظر بمانیم تا کسی مفسد شود و با آن برخورد پلیسی و قضایی کنیم، بهتر است با رویکردی جدید، از شکل‌گیری نطفه فساد، باز بین بردن گلوگاه‌های فساد جلوگیری کنیم. طرح تعارض منافع با اهداف اینچنینی نوشته شده است.

خبرگزاری خانه ملت

فراخواندن وزیر به دلیل انتصابات همراه با تعارض منافع

موسسه مطالعاتی تحریریه - ۳۰ مهر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

شخصی به نام «ح» که گفته می‌شود نام مستعار «ش. ف» داماد وزیر پرحاشیه است، بدون اینکه حکمی داشته باشد در انتصابات یک وزارتخانه غرق در تعارض منافع که حتی آیت الله رئیسی نیز در هنگام انتخابات به آن توجه داشت، رفت و آمد داشته، و دخالت می‌کند. نمایندگان مجلس شورای اسلامی این وزیر را به دلیل انتصابات همراه با تعارض منافع به مجلس فراخوانده‌اند و امکان دارد نخستین وزیر استیضاح شده در دولت سیزدهم باشد و تا پیش از پایان سال با وزارتخانه مربوطه خداحافظی کند.

موسسه مطالعاتی تحریریه

دخالت مشاوران املاک در نظام مهندسی با اسم رمز تعارض منافع

سیدیدالله مناجاتی (عضو سازمان نظام مهندسی) - ۳۰ مهر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

انتخابات نظام مهندسی استان تهران برگزار شد که اماواگرهای بسیاری به همراه داشت. یکی از بارزترین خصوصیات این انتخابات، حضور گسترده مشاورین املاک در حمایت از کاندیداهای خاص بود که جای بسیار اندیشه برای مهندسین و مجری برگزار کننده انتخابات دارد اگر این رویکرد را عاقلانه بررسی کنیم، دو فرضیه مطرح می شود. فرض اول تصمیم کاندیداها برای کمک گرفتن از مشاوران املاک است، زیرا مجری انتخابات دستور اجرای ابلاغیه بخشنامه تعارض منافع را صادر کرده که به ظاهر افراد هیئت مدیره باید به دستمزد شرکت در جلسه آن هم هفته ای دو ساعت قانع باشند و صرفاً جهت پز دادن به همکارهای صنفی و ارایه راهکارهای جدید به مهندسان که توانایی اداره زندگی را ندارند، در کارزار انتخابات سازمان حضور یافته اند، اما یکباره متوجه شده اند که پز دادن با جیب خالی کار سختی است. بنابر این به قشر حمایت کننده یعنی مشاورین املاک پناه برده و از آنها درخواست کرده اند که به آنها راهکار بدهند که چگونه میتوان با نظاره، سود یک شبه بیشتری از یک مهندس ساختمان که طی چند سال ساختمانی را می سازد، برد و آنها را وارد گود انتخابات کردند.

📞 روزنامه تجارت

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، دو برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی بازنشر شد:

- **تعارض منافع در صندوق‌های با درآمد ثابت / گفت‌وگوی بورس‌بان با علی ابراهیم نژاد، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف و مشاور سازمان بورس و اوراق بهادار / بولتن نیوز / ۲۹ مهر ۱۴۰۰**
 دستکاری قیمت‌ها توسط صندوق‌ها ممکن است باعث خروج سنگین پول از صندوق درآمد ثابت شود؛ حتی این مسئله می‌تواند به کلیت بازار سرمایه آسیب بزند.
- **تعارض منافع؛ اقتصاد، مشکلات و راه‌حل‌ها / تلویزیون / شبکه ۱ / ۲۶ مهر ۱۴۰۰**
 در کلیپ کوتاهی که در شبکه اول سیما پخش شده مروری بر مفهوم تعارض منافع، پیامدهای آن و تلاش برای مدیریت آن در طریق وضع قانون صورت گرفته است.

تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع همچون کودکی یتیم چه کسانی واقعاً به تعارض منافع اهمیت می‌دهند؟

محمد عادل

در هفته گذشته و حداقل روزهای پنج‌شنبه بیست و دوم تا چهارشنبه بیست و هشتم مهرماه کاربران به موضوعات گوناگونی در مورد تعارض منافع پرداخته‌اند که بسیاری از آن‌ها مانند بحث تعیین ظرفیت پزشکی و یا وضعیت آزمون‌ها کانون وکلا در ادامه اظهارات هفته‌های گذشته بوده است. در این هفته سعی شده است به موضوعاتی که پیش‌تر به آن‌ها کمتر توجه شده است، پرداخته شود. از جمله این موضوعات می‌توان به مواردی مانند اظهارات مخالفان واکسیناسیون کرونا و یا حامیان طرح صیانت اشاره کرد که از مفهوم تعارض منافع به شکلی نابجا استفاده کرده‌اند.

سوءاستفاده از مفهوم تعارض منافع

در کشورهای مختلف گروه‌های ضد واکسیناسیون وجود دارند که با تسریع فرایند واکسیناسیون کرونا حضورشان در سطح جامعه پررنگ‌تر نیز شده است. این مخالفان را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد؛ گروهی که از اساس با پزشکی مدرن و محصولات آن مانند واکسن مخالفت دارند و گروهی که با واکسیناسیون مخالفتی نداشته و صرفاً با فرایند اجباری بودن آن به دلیل نقض آزادی افراد مخالف‌اند. در ایران نیز چنین مخالفانی وجود دارند اما به نظر می‌رسد عمدتاً متعلق به گروه اول هستند و بیش از آنکه نگران حق انتخاب افراد باشند، با پزشکی مدرن مشکل دارند. در هفته گذشته گروهی از این افراد در مقابل مجلس تجمعی را برپا کردند و به تبع در توییتر نیز نظرات خود را درباره این موضوع به اشتراک گذاشتند. نکته جالب در این اظهارات این بود که آن‌ها هم برای مخالفت خود به بحث [تعارض منافع](#) با هشتگ‌های نه به واکسن اجباری و فتنه واکسن ارجاع داشتند. در حالی که تعداد کشته‌شدگان کرونا در ایران به حدود ۱۲۵ هزار نفر رسیده است، این افراد مدعی هستند که پیگیری واکسیناسیون فقط به علت تعارض منافع موجود در وزارت بهداشت و نفع‌بری مالی مسئولان آن است:

«وسط یه مقداری تعارض منافع و یه تعدادی دلال گیر افتادیم، صدامونم به جایی نمیرسه. کار که از کار بگذره دادگاه و پیگیری قضایی هم نمیتونه جان آدمی رو جبران کنه».

«جالب اینجاست که اطلاعات را با منبع از گفته‌های خودشان می‌نویسیم و نتیجه می‌گیریم اما کماکان برخی قدرت درک و تحلیل ندارند، البته تعارض منافع فقط بخشی از ماجرای اشتیاق به فروش واکسن‌هاست، مسئله اصلی نفوذ است که عادی از کنار آن عبور می‌کنند جماعتی».

البته مخالفت آن‌ها صرفاً به مسئولان داخلی محدود نمی‌شود و نهادی بین‌المللی مانند سازمان بهداشت جهانی را هم نشانه می‌روند و از تعارض منافع در آن سخن می‌گویند:

«سازمان بهداشت جهانی با داشتن بیل گیتس به‌عنوان چهارمین تأمین‌کننده مالی و ایجاد شدید شائبه تعارض منافع بی‌اعتبارترین مرجع برای طرح ادعاهای علمیه و به همون اندازه سیاسیه که مثلاً بگویم شورای امنیت سازمان ملل جنایت‌های اسرائیل رو محکوم نکرد».

هرچند تعارض منافع در نظام بهداشت و سلامت وجود دارد و بارها نیز در خبرنامه مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه به آن اشاره شده است؛ اما این سخنان به‌خوبی نشان می‌دهد که چرا باید در کنار سیاست‌گذاری مدیریت تعارض منافع، آموزش‌های لازم نیز به جامعه داده شود که هرکس نتواند به بهانه آن هر رویدادی را به آن نسبت دهد.

داروخانه یا بنگاه اقتصادی؟

طبق بررسی‌های دیوان محاسبات از وضعیت تعارض منافع در حوزه داروی کشور و صدور مجوز داروخانه، مشخص شد که از حدود ۱۳ هزار داروخانه فعال در سراسر کشور، مؤسسين ۸۱۲ داروخانه از کارکنان بخش دولتی و نهادهای عمومی و مؤسس ۲۲۱ داروخانه از کارمندان شاغل در پست‌های حاکمیتی سیاست‌گذاری، صدور مجوز و نظارت بر امور دارو هستند. تعداد ۱۷۷ نفر از شاغلان بخش دولتی نیز به‌عنوان مسئول فنی در دیگر داروخانه‌ها اشتغال دارند که ۶۶ نفر از آن‌ها از کارکنان شاغل در دستگاه‌های حاکمیتی هستند. انتشار این خبر باینکه از یکی از مهم‌ترین تجارب تعارض منافع پرده برداشت اما آن‌چنان که باید نتوانست نظر کاربران را به خود جلب کند و تنها عده معدودی به آن واکنش نشان دادند که بیشتر آن‌ها نیز صرفاً به بازتاب خبر اکتفا کرده بودند. یکی از کاربران به نام مهدی کریمی در این مورد می‌نویسد:

«تعارض منافع هم مزخرفی بیش نیست، یعنی کارمند دولتی که در سازمان غذا و داروست می‌تواند چندین داروخانه داشته باشد، گردنشان کلفت است می‌توانند».

اما نکته قابل‌تأمل این بود که برخی کاربران به مخالفت برخی مسئولین با ایجاد داروخانه‌های مجازی در اپلیکشین‌ها اشاره داشتند و اظهار داشتند که علت مخالفت آن‌ها نه برای محافظت از سلامت مردم که به دلیل تعارض منافع و در راستای حفظ منافع شخصی بوده است. چنانچه حمید محمدی، مدیر اجرایی دیجی کالا می‌نویسد:

«۱۰۰۰ مقام دولتی داروخانه دارند؛ یعنی همان کسانی که قرار است به پلتفرم‌های آنلاین مجوز بدهند! تعارض منافع در این ابعاد، تأسف‌آور است. ما الآن معنای تهدید سلامت مردم در دیجی کالا و اسنپ را بهتر می‌فهمیم».

گسترش بنادر کشور در گرو مدیریت تعارض منافع

هفته گذشته سعید جلیلی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در دیدار با جمعی از اعضای هیئت‌مدیره انجمن توسعه دریامحور به بحث تعارض منافع در یکی از حوزه‌های کمتر موردتوجه یعنی نظام کشتیرانی و بنادر کشور اشاره داشت. اظهارات او که در توئیتر و اینستاگرام وی نیز منتشر شد، چنین می‌گفت که

«ایجاد مزیت رقابتی و تسهیلات لازم در بنادر جنوبی کشور نسبت به سایر بنادر کشورهای حاشیه خلیج فارس دارای الزامات نرم‌افزاری است که برخی از آن‌ها صرفاً به یک تصمیم‌گیری درست نیاز دارد و متأسفانه سال‌ها در این زمینه

بی توجهی شده است؛ اکنون باید با اتخاذ تصمیمات سنجیده و به موقع، تعلل های قبل جبران شود. بخشی از علل عدم تصمیم گیری درست در خصوص فعال شدن بنادر کشور، تعارض منافع برخی ذی نفعان است که امیدواریم با اراده مسئولان دولت جدید این تعارضات رفع گردد».

این اظهارات در فضای مجازی و در بین کاربران واکنش خاصی را به وجود نیاورد که با توجه به تخصصی بودن حوزه مورد بحث یعنی وضعیت بنادر کشور دور از انتظار نیز نبود؛ اما یکی از کاربران در پاسخ به وی یادآور می شود که مقابله با تعارض منافع در این حوزه نیز نیاز به پرداخت هزینه های سنگینی دارد:

«خدا قوت جناب آقای دکتر جلیلی؛ مشکل تعارض منافع بحرانی تر از آن است که با توصیه حل شود. باندهای مافیایی قدرتمند با شبکه های گسترده ای که ایجاد کرده اند، در تمام بدنه نفوذ کرده اند. برای حذف آن ها هزینه های سنگینی باید پرداخت شود».

اولویت با کدام است: طرح صیانت یا طرح مدیریت تعارض منافع

پیگیری طرح های مجلس از جمله [طرح مدیریت تعارض منافع](#) همواره یکی از دغدغه های کاربران است که به انحراف مختلف خواستار رسیدگی به آن هستند. کاربران عمدتاً از این موضوع شکایت دارند که چرا با وجود اهمیت چنین موضوعی نمایندگان مجلس به آن بهای لازم را نمی دهند و پیگیر تصویب آن نیستند. این به اصطلاح کم کاری از نظر کاربران زمانی بیشتر به چشم می آید که کاربران آن را با میزان پیگیری نمایندگان در طرح های دیگر به خصوص طرح صیانت مقایسه می کنند. چنانچه امیر ناظمی، معاون پیشین وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در توییت خود به همین مسئله پرداخته و می نویسد:

«مهم ترین توانمندی هر نظام حکمرانی اولویت گذاری میان سیاست های کشور است. حتماً در وضعیت فعلی تعارض منافع اهمیتی بیش از طرح صیانت دارد، اما چرا اولویت قانون گذاران وارون آن است؟ نمونه ۱: تعارض منافع میان صداوسیما با سامانه های *VOD/IPTV*؛ نمونه ۲: تعارض منافع در وزارت بهداشت و استارت آپ های دارویی».

نکته جالب در این مورد این است که حتی موافقان طرح صیانت هم برای مقابله با مخالفان خود دستاویزی بهتر از تعارض منافع پیدا نمی کنند و بدون ارائه هیچ مدرکی دلیل مخالفت آن ها را نفع بری از عدم وجود چنین قانونی می دانند:

«برخی سلاطین توهمی مجازی که یقه دیگران را با انگ تعارض منافع در هر مسئله ای می درند، پای طرح صیانت که به میان می آید به هر چه و هر که با این طرح پیوندی دارد چنان می تازند که شب به روز».

«مخالفت برخی (نه همه) افراد و خبرنگاران و فعالان فضای مجازی با طرح صیانت ناشی از تعارض منافع یا کینه شخصی با بعضی نمایندگان مجلس (اختلاف نظرات سیاسی و جناحی و فکری) است نه جهل و بی اطلاعی از پیش نویس طرح».

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۷

شماره شصت و هفتم - ۲۴ تا ۳۰ مهر ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

